

Jens-Peter Bondes posthume tale ved modtagelsen af Demokratistafetten

Taler

Jens-Peter Bonde
Prismodtager

Dato

5. juni 2021

Sted

Vartov, København

Omstændigheder

Siden 2005 har DEO i samarbejde med Vartov og Stafetkomiteen uddelt en Demokratistafet og en Mindestafet til en modtager, der med sit virke har løftet den demokratiske arv fra Ebbe Kløvedahl Reich.

Overrækkelsen sker hvert år i forbindelse med grundlovsfejringen i Vartov. I 2021 modtog Jens-Peter Bonde og Lisbeth Kirk prisen. Jens-Peter Bonde vidste imidlertid, at han næppe selv ville være i live til at modtage prisen. Han forberedte derfor sin takketale liggende i sin seng på Herlev sygehus og dikterede den 17. marts 2021 ordene til sin kone, Lisbeth Kirk, som holdte talen ved grundlovsarrangementet på hans vegne.

Onsdag 17. marts 2021, Herlev

Kære Ebbe,

Jeg har kendt dig siden 1966, hvor vi mødtes i Radikal Ungdom. Nu skal vi snart mødes igen. Ikke i studenterbaren, men på Assistens kirkegård.

Så kan vi genoptage vore mange og lange samtaler om det, der forenede os i alle årene: Demokratiets stilling.

Vi havde en læresætning til fælles: Hvem skal bestemme lovenes indhold. Folk eller Fæ? Vælgere eller penge?

Det var i grunden vores fælles program. Jeg skrev 70 bøger omkring det. Du skrev forordet til mange af dem. Og nogen gange tilføjede vi Grundtvigs sætning: Og da har i rigdom vi drevet det vidt, når få har for meget og færre for lidt.

Så havde vi også en fælles interesse i Viggo Hørup. Vi gik en lang tur på Halsnæs for at besøge den gård i Torpmagle ved Hundested, hvor han blev født. Og andre dage besøgte vi Viggo i Kongens Have. Han var altid med os.

Så blev du radikal folketingskandidat og jeg afløste dig, da du ikke længere ville forsvare VKR regeringen (ca. 1970). Det ville jeg sådan set heller ikke. Men jeg tog uriasposten et år mere end dig. Og stemte radikalt som det eneste medlem af Radikal Ungdoms hovedbestyrelse i 1971.

Så var vi til folkeafstemning den 2. oktober 1972. Man kunne læse i avisen, at prisen på ananas og anden tropisk frugt ville stige 20% i pris, hvis vi stemte nej til medlemskab af EEC (nu EU). Så stemte folk ja. Men da Danmark kom med i toldunionen, så steg frugterne præcist 20%.

Efter afstemningen følte vi os bedraget - fordi vi var bedraget og vi rumlede med tanker om nye partier, men fortsatte sammen i Folkebevægelsen mod EF, som vi kunne have opløst efter en hæderlig folkeafstemning og erstattet med en kamp for demokrati i EU. Det var vi temmelig langsomme til at realisere.

Du kom først med føderalistklubben, hvor 3 modstandere og 3 tilhængere af EU gik sammen om at skabe demokrati i EU.

Jeg har gjort mange tilnærmelser, men det er først i mine erindringer, jeg taler om den lange vej til demokrati i EU.

Vores fælles sejr over Maastricht-traktaten 2. juni 1992 blev et mesterstykke i demokrati. Sveriges store forfatter Per Olov Enquist kaldte det kort efter afstemningen for Danmarks eneste bidrag til verdenshistorien. Det blev den vigtigste demokratiske begivenhed i Europas nyere historie og førte til mange store sejre for åbenhed, nærhed og demokrati.

Nu har vi omsider fået en slags parlamentarisk demokrati i EU, fordi vælgerne nu kan beslutte, hvem der skal være regering i EU. Og regeringen har forpligtet sig til at fremsætte parlamentets forslag. Det startede med, at jeg fik regeringen (kommissionen) til at love at trække alle forslag, som ikke har flertal i parlamentet.

Vi har også et andet kammer i EU, Ministerrådet, hvor de lige så demokratisk valgte statsministre fra medlemslandene repræsenterer vælgerne. Kønt ser det ikke ud. Men det er.

Åbenhed er stadig en mangelvare, men dog ikke længere det skældsord, det var, da jeg hånende blev kaldt for "Mr. Transparency" i korridorerne i Bruxelles og Strasbourg.

Ebbe, vi har i grunden aldrig snakket politikens indhold. Vi har altid hældt til, at hvis politikken blev vedtaget demokratisk, så blev den så god, som den kunne blive, inden den kunne ændres ved næste valg.

I hele mit liv, efter 1972 har jeg aldrig talt om politikens indhold. Men kun om demokratiets uomgængelige nødvendighed.

Ebbe, du holdt en fremragende tale ved mit 25-års jubilæum her på Vartov. Den rørte mig dybt. Jeg mindes også festlige dage og aftener i Bagsværd og i sommerhuset i Hundested.

Din kone, Elise, har jeg kendt meget længere end dig. Vi var begge med i Radikale Gymnasiaster på Aabenraa Statsskole. En aften gik vi ad Biblioteksgangen (en gade) og skrev slagord på muren: USA skønt at se, din store fede røv på vej ned.

Ved Sønderport skrev vi: Spredning, Spænding, Sprængning. Vi var med i Atomkampagnen.

Du oplyste os alle om Vietnamkrigen. Og om EU, længe før vi stemte om det.

Da du fik kræft - før mig - sad jeg i fodenden af sengen hos dig og Elise, og vi udviklede fælles tanker om det, der siden blev til Ebbe Reichs demokratistafet.

Vi har uddelt den mange gange, og når I i dag uddeler den til Lisbeth og mig synes jeg faktisk, at den er velplaceret. Især hos min kone, som har udført et kæmpe arbejde for oplysning om EU og ikke alene i Danmark. Ebbe, Lisbeth og jeg har været fælles om at være folkeoplysere.

Uden oplysning, intet demokrati.

Ebbe, jeg kigger snart over til din grav med en bajer.

Vi, der er samlet her i dag hylder Ebbe Reichs demokratistafet og den, der

modtager den.

De mange uddelinger viser, at der altid er folk, som vil føre opgaverne videre.
Lad os hylde alle, som er til stede i dag.

For de gamle som faldt, er der ny overalt.

Tak for prisen

Kilde

Manuskript modtaget fra talerens familie

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Grundlovstale, Takketale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jens-peter-bondes-posthume-takketale-ved-overraekkelsen-af-demokratistaffen-2021>